

ROM. CRĂCIUN

Acad. AL. ROSETTI

A. Vaillant a reluat cercetarea originii termenilor sl. *kračŭnŭ, v. r. koročŭnŭ¹. Înlăturînd explicația prin slavă, Vaillant se îndreaptă, ca și majoritatea predecesorilor săi, spre limba latină. Lat. *calationem*, etimon propus de Berneker, nu poate însă explica termenul slav, precum nici *calationem*, ne spune Vaillant, întrucît *koro-*, din rusă, presupune un **kar-*, originar, și nu un **kra-*. Nici etimologia propusă de M. Vasmer (din s.-cr. *krăčati*, *korăčali* « faire des enjambées ») nu e satisfăcătoare, de astă dată din cauza sensului cuvîntului.

Conducîndu-se după sensul de « post care durează de la 12 noiembrie pînă la 24 decembrie » (postul Crăciunului, fr. *Avent*) al termenului *karačŭn*, *koročŭn*, atestat în Cronica de la Novgorod (din 1143), Vaillant propune un etimon latin reconstruit **quartum jejunium*.

* * *

Atît Vaillant, cît și Vasmer, nu folosesc studiul nostru « Asupra rom. *crăciun* », publicat în 1944.

Reproducem aici mai jos textul acestui studiu, în întregime (cu două trimiteri bibliografice noi)².

Etimologiile propuse. Rom. *crăciun* (dr., ar., megl.; ar. *cîrčun*, *cričun*, megl. *cărčun*)³ « Noël » a fost explicat prin latină sau prin slavă. Dintre etimologiile propuse, trebuie eliminate următoarele: lat. *Christ(i je)junium* (Schuchardt, *Literaturbl. f. germ. u. rom. Phil.*, VII, col. 154 ș. u.), din care ar fi trebuit să rezulte **creșčuî* (ar. **creșčuŭ*), și *crastinum* (Hasdeu, *Etym. Magn. Rom.*, I, 615), care ar fi trebuit să dea **crașten*.

Explicația prin lat. *calatio*, propusă de Per. Papahagi, a fost adoptată și susținută de mai mulți cercetători (Pușcariu, *EW*, 407, s. v.; Meyer-Lübke, în ed. I a *REW*, 1489; Capidan, *Dacorom.*, III, p. 142, 183; Drăganu, *Rom. în veac. IX—XIV*, p. 48; cf. *Dicț. Acad.*, s. v. *crăciun*: « dintre toate etimo-

¹ A. Vaillant, Slave **kračŭnŭ*, v. r. *koročŭnŭ*, în *Prilozi za kniževnost, jezik, istoriju i folklor*, XXIV, Beograd, 1958, p. 72—75.

² *Asupra rom. Crăciun*, în volumul *În amintirea lui Constantin Giurescu*, București, 1944, p. 435—440; versiune franceză în *Bulletin linguistique*, XI, 1943, p. 56 ș. u. și în *Mélanges de linguistique et de philologie*, Copenhaga — București, 1947, p. 324—333.

³ Termenul e general, în dacoromînă. V. Sever Pop, *Rev. des études indo-europ.*, I, p. 484 ș. u. și harta de la p. 502.